

Opleiding en onderwijs van de politie

De Kimpe, Sofie; Van Daele, Eddy; Huisjes, Henk; Smit, Annika

Publication date:
2018

Document Version:
Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
De Kimpe, S., Van Daele, E., Huisjes, H., & Smit, A. (editors) (2018). *Opleiding en onderwijs van de politie*. Gompel&Svacina.

Copyright

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form, without the prior written permission of the author(s) or other rights holders to whom publication rights have been transferred, unless permitted by a license attached to the publication (a Creative Commons license or other), or unless exceptions to copyright law apply.

Take down policy

If you believe that this document infringes your copyright or other rights, please contact openaccess@vub.be, with details of the nature of the infringement. We will investigate the claim and if justified, we will take the appropriate steps.

Editoriaal

Politieonderwijs

Cahiers Politiestudies
Jaargang 2018-4, nr. 49
p. 7-12
© Gompel&Svacina
ISBN 978-94-6371-034-3

Sofie De Kimpe, Eddy Van Daele¹, Henk Huisjes² en Annika Smit³ (gasteditoren)

Politieonderwijs, zowel in Nederland als in België, draagt nog sterk kenmerken van een bedrijfsopleiding, waar de nood tot scholing en nascholing bepaald wordt vanuit bedrijfsprocessen. Ook is er nog vaak de overtuiging dat het opleiden van politiemensen vooral moet gebeuren vanuit ‘ervaring’ en dat de werkpraktijk zelf de beste garantie biedt voor het leren van het politievak. Dat kan op gespannen voet komen te staan met kenmerkende ontwikkelingen in onze huidige complexe maatschappij (globalisering, digitalisering, netwerkvorming) en de toenemende instroom van hogeropgeleiden in de politieorganisatie. In dit Cahier willen we vooral inzicht verwerven in ‘de staat van het politieonderwijs’ in België en Nederland, welke ontwikkelingen zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan, en waarom het zo moeilijk blijkt om tijdig mee te bewegen met de uitdagingen van het moment. Wat zijn richtingen ‘waartoe’ het politieonderwijs zou kunnen of zou moeten evolueren om de socialisatieprocessen te versterken?

In de eerste twee bijdragen schetsen de auteurs de meest recente ontwikkelingen in het politieonderwijslandschap in Nederland en België. Beide kaderstukken geven ons een inzicht in de actuele situatie en laten ons zien wat er vandaag in het politieonderwijsbeleid gebeurt.

Henk Huisjes schetst in zijn kadertekst ‘**Op de schop**’ de meest recente ontwikkelingen in het Nederlandse politieonderwijs sinds 2011. Hij stelt dat er in de afgelopen jaren met betrekking tot het Nederlandse politieonderwijs veel is veranderd. Het politieonderwijs, de kennis- en de onderzoeksfunctie van de Politieacademie zijn vanaf 1 januari 2017 formeel ingebed in het nationale politiestel. De inbedding betreft niet slechts het bestuur en de bedrijfsvoering van de Politieacademie, maar heeft ook gevolgen voor de geboden dienstverlening en de governance daaromtrent. De veranderingen in het politieonderwijs zijn volgens Huisjes niet ten volle op het conto van de nationale politie (i.o.) te schrijven, hoewel daarvan markante voorbeelden zijn te geven. Het gaat ook

¹ Eddy Van Daele is hoofdcommissaris-korpschef van Politiezone Het Houtsche en behaalde een master Criminologie.

² Henk Huisjes is bijzonder lector kennistransfer bij de Politieacademie, zijdens de Politieonderwijsraad. Hij is tevens als gastonderzoeker verbonden aan het Amsterdam Institute for Social Science Research (AISSR), programmagroep *Geographies of Globalizations*.

³ Annika Smit is lector Weerbaarheid aan de Nederlandse Politieacademie, met als onderzoeksthema’s weerbaarheid en integriteit.

om de doorwerking van onderliggende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de verdergaande globalisering en digitalisering van de samenleving, de financiële crisis van 2008 en de consequenties daarvan, en nieuwe risico's in termen van cybercrime, financieel-economische criminaliteit, terrorisme en immigratie vanuit conflictgebieden.

In de Belgische kadertekst '**Politieonderwijs in Europees perspectief**' van **Roger Standaert**⁴ en **Koen Milis**⁵ lezen we dat de minister van Binnenlandse Zaken en Veiligheid op 26 december 2016 het startschot heeft gegeven voor het project 'Politieonderwijs binnen het Veiligheidsonderwijs'. Met dit project wil hij niet enkel het politie- en veiligheidsonderwijs afstemmen op de Europese Kwalificatiestructuur. Het project omvat ook een organisatorische doelstelling, met name het voorzien van een management en/of koepelstructuur boven de Nederlandstalige en één boven de Franstalige Veiligheidsscholen. Met beide doelstellingen wil de minister de effectiviteit, de efficiëntie en de kwaliteit van het politie- en veiligheidsonderwijs verhogen en de afstemming op Europees niveau bewerkstelligen. Met deze bijdrage willen de auteurs de doelstelling van het project toelichten en aangeven in welke richting er momenteel gewerkt wordt.

In een op onderzoek gebaseerde bijdrage van **Annelies De Schrijver**⁶, **Jeroen Maeschalck**⁷, **Leslie Heirbaut**⁸ en **Sofie De Kimpe** gaan de auteurs op zoek naar het antwoord op de vraag: **Aspirant-inspecteurs van politie: wie zijn ze en waarom doen ze het?** Een job als inspecteur van politie heeft een zekere aantrekkingskracht in België. Jaarlijks stellen meer dan tienduizend mensen zich kandidaat, waaruit slechts een fractie wordt geselecteerd. Er is echter bijzonder weinig geweten over deze nieuwe politieambtenaren in België. Aan de hand van een longitudinaal kwantitatief onderzoek wordt het socio-demografisch profiel van de aspirant-inspecteurs in kaart gebracht, alsook de waarde die ze bij aanvang van hun opleiding hechten aan verschillende jobkenmerken, zoals de mogelijkheid om mensen te helpen, de macht die met de job gepaard gaat en jobzekerheid. In het artikel wordt ook nagegaan in welke mate het relatieve en absolute belang van deze jobkenmerken is geëvolueerd na de theoretische opleiding.

Jolanda Botke⁹ heeft het in haar bijdrage '**Transfer van training: effectonderzoek in de politiepraktijk**' over de mogelijkheden van effectonderzoek in het politieonderwijs. Dergelijk onderzoek laat toe ook daadwerkelijk de impact of de outcome van bepaalde trainingen te meten. Eén van de trainingen bij de Politieacademie, waar effectonderzoek wordt gedaan, is de training 'Mentale Kracht'. In deze bijdrage wordt dit effectonderzoek beschreven. Het onderzoek is uitgevoerd onder 155 opsporingsprofessionals. Onderzocht is in hoeverre zij de vaardigheden uit de training inzetten tijdens kritische werksituaties en of dat leidt tot verbeterde prestatie. Ook is onderzocht welke invloed het werk en de werkplek hebben op het toepassen van kennis en vaardigheden uit de

⁴ Roger Standaert is emeritus Comparatieve Pedagogiek aan de UGent.

⁵ Koen Milis is CEO van Campus Vesta.

⁶ Annelies De Schrijver is docent aan de faculteit Recht & Criminologie, Crime & Society researchgroup van de Vrije Universiteit Brussel.

⁷ Jeroen Maeschalck is gewoon hoogleraar aan het Leuvens Instituut voor Criminologie, Faculteit Rechtsgeleerdheid, KU Leuven.

⁸ Leslie Heirbaut is assistent aan de faculteit Recht en Criminologie, Crime & Society researchgroup van de Vrije Universiteit Brussel.

⁹ Jolanda Botke is als PhD-onderzoeker verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam en aan het Lectoraat Weerbaarheid van de Politieacademie. Het hier beschreven onderzoek maakt deel uit van haar promotieonderzoek naar transfer van soft skill training.

training. Het blijkt per werksituatie te verschillen hoe de transfer van training verloopt. De bijdrage sluit af met een aantal suggesties voor de opleidingspraktijk.

De lokale politie van Antwerpen is het eerste korps dat in België gestart is met een eigen lokale werving. **Corinne Scoyer**¹⁰ en **Elke Goukens**¹¹ stellen in hun bijdrage **‘De strijd om blauw talent’** dat de nood voor een lokale rekrutering ontstaan is vanuit de vaststelling dat de lokale politie van Antwerpen al jaren moeilijkheden ondervindt om voldoende blauw talent aan te trekken. De huidige selectie en rekrutering is volgens hen ontoereikend en vergt een meer innoverende aanpak. De stad Antwerpen heeft bovendien een zeer heterogene bevolkingssamenstelling en het korps wil daarbij zoveel mogelijk een afspiegeling zijn van die stad. In januari 2016 zette Politie Antwerpen daarom de eerste stappen in het realiseren van een lokaal wervings- en selectiebeleid voor inspecteurs. In een tussentijdse evaluatie konden volgens Scoyer en Goukens al voorzichtig positieve conclusies getrokken worden, maar na twee jaar heeft een evaluatieonderzoek het succes van het lokaal rekruteren van inspecteurs voor de politiezone bevestigd.

In de bijdrage **‘Het Belgisch politieonderwijs: kan wat niet is nog komen?’** van **Marc Bloeyaert**¹² en **Sofie De Kimpe** wordt een overzicht gegeven van het politieonderwijsbeleid in België sinds de politiehervorming van 1998. Ze schetsen de kenmerken van het huidige Belgische politieonderwijsbeleid, de opleidingsstructuur en het socialisatieproces dat daarin plaatsvindt. De auteurs stellen vast dat de Belgische politieopleiding nog steeds een ‘closed organisation’ is. Ondanks de vele initiatieven, discoursen en projecten worden weinig echt fundamentele veranderingen vastgesteld. Zonder veel evaluatie en analyse wordt de trein naar het Europees hogeronderwijssysteem elke keer opnieuw stilgelegd. Recentelijk zouden nieuwe initiatieven in de ‘pipeline’ zijn gezet. Benieuwd of deze keer de koers naar de diploma-erkenning zal worden aangehouden.

Sander Ernst¹³, **Roxy van de Langkruis**¹⁴ en **Christianne de Poot**¹⁵ hebben het in hun bijdrage over de **rol van technologie in een specifieke niche van het politieonderwijs, te weten het forensisch technische onderwijs in Nederland**. In de afgelopen decennia hebben technologische ontwikkelingen veel veranderingen teweeggebracht in de forensische opsporingspraktijk en is ook het onderwijs voor de forensisch technische onderzoekers ingrijpend veranderd. Forensische technieken en processen ontwikkelen zich zeer snel, evenals de technologie in de omgeving waarin forensisch onderzoek plaatsvindt. Daarnaast bieden ontwikkelingen in de technologie ook mogelijkheden om het onderwijs op een nieuwe manier vorm te geven met nieuwe onderwijsmiddelen, en beter in te spelen op de eisen die door de opleidingsvorm en de toekomstige ontwikkelingen aan forensische professionals worden gesteld. In dit artikel verkennen de auteurs de rol van technologie in het onderwijs op forensisch technisch gebied. Ze laten

¹⁰ Corinne Scoyer is directeur HRM Politie Antwerpen.

¹¹ Elke Goukens is projectleider taskforce eigen werving van Politie Antwerpen.

¹² Marc Bloeyaert is beleidsondersteunend medewerker van het Centrum voor Policing and Security (CPS) en voormalig directeur van de West-Vlaamse Politieacademie.

¹³ Sander Ernst is Senior Onderzoeker, Team Onderzoek, Kennis & Onderzoek, Politieacademie.

¹⁴ Roxy van de Langkruis is docent, opleiding Forensisch Onderzoek, Faculteit Techniek, Hogeschool van Amsterdam.

¹⁵ Christianne de Poot is lector Forensisch Onderzoek, Lectoraat Forensisch Onderzoek, Hogeschool van Amsterdam & Team Onderzoek, Politieacademie; Senior Onderzoeker, WODC, Ministerie van Justitie & Veiligheid; hoogleraar Criminalistiek, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vrije Universiteit, Amsterdam.

zien welke actuele ontwikkelingen er plaatsvinden in dit onderwijs en welke betekenis deze heeft voor de opleidingen voor zittende en toekomstige forensisch onderzoekers.

Jan Prins¹⁶ beschrijft in zijn artikel de **ontwikkelingen van het Nederlandse politieonderwijs en zijn kwaliteitsbeleid in de afgelopen twintig jaar**. De voorloper van de huidige Politieacademie in Nederland, het Landelijk Selectie- en Opleidingscentrum Politie (LSOP), verzorgde politieonderwijs dat niet meer aansloot op de eisen des tijds en kende financiële en organisatorische moeilijkheden; het werd in zijn voortgang bedreigd. De eind jaren negentig verantwoordelijke ministeries (van Justitie en Binnenlandse Zaken) besloten in overleg met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen het politieonderwijs grondig te hervormen en te laten aansluiten bij het landelijke beroepsonderwijs en hun kwaliteitsregime.

Rob van Wijngaarden¹⁷ illustreert in zijn bijdrage '**Sectorplan Politie/Defensie: leerpunten van drie projecten**' hoe politie, defensie en het regulier onderwijs kunnen samenwerken om veiligheidsopleidingen in te richten en te erkennen. In Nederland worden veiligheidsopleidingen verzorgd in het reguliere middelbare beroepsonderwijs en het hoger onderwijs en binnen de kaders van Politie en Defensie. In de afgelopen vijftien jaar is beleid gevoerd om deze opleidingen meer op elkaar af te stemmen om redenen van civiele erkenning en diploma-equivalentie. Dit is van belang voor de arbeidsmobiliteit en inzetbaarheid van het personeel bij Politie en Defensie. Het vorige kabinet heeft de onderlinge samenwerking gestimuleerd via een zogenaamd sectorplan. Politie en Defensie, twee zeer grote werkgevers, hebben samen een sectorplan opgesteld en uitgevoerd in de periode 2013-2017. De ervaringen met dit sectorplan bieden een goede illustratie van de mogelijkheden en de meerwaarde van samenwerking tussen Politie, Defensie en het regulier onderwijs. Er wordt ingezoomd op de leerpunten van drie projecten. Ook worden recente initiatieven die gericht zijn op verdere samenwerking, benoemd.

In Nederland wordt reeds geruime tijd gewerkt met duaal leren. Het is één van de belangrijkste uitgangspunten van het basispolitieonderwijs in Nederland. Vanuit een aanstelling als politieambtenaar leren aspiranten afwisselend op het onderwijsinstituut en in de beroepspraktijk. Gezien de substantiële omvang van het werkend leren is het van groot belang dat de periode van werkend leren goed verloopt en dat er een goede aansluiting is tussen het instituutdeel en het praktijkdeel. **Sander Wennekes**¹⁸, **Theo. G. Jansen**¹⁹ en **Loek Nieuwenhuis**²⁰ vragen zich af of het huidige **model van werkend leren** een houdbaar systeem is? Is het nog effectief, gezien een aantal actuele

¹⁶ Jan Prins was vanaf 2001 tot begin 2018 werkzaam bij het LSOP/Politieacademie. Hij was voormalig hoofd van de Afdeling Onderwijsinnovatie en Studentenbeleid en werkte later als strategisch adviseur onderwijs bij de Politieacademie. De laatste paar jaar hield hij zich voornamelijk bezig met projecten binnen het kwaliteitsbeleid van de Politieacademie en was hij voorzitter van de centrale Examencommissie. Sinds begin 2018 is hij met pensioen.

¹⁷ Rob van Wijngaarden is senior beleidsadviseur bij het secretariaat van de Politieonderwijsraad, een onafhankelijk adviesorgaan, die de minister van Justitie en Veiligheid (gevraagd en ongevraagd) adviseert over het regeringsbeleid met betrekking tot het Nederlandse politieonderwijs en de Strategische Onderzoekagenda voor de Politie.

¹⁸ Sander Wennekes is Senior Adviseur en Secretaris Commissie Onderwijs bij de Politieonderwijsraad in Den Haag.

¹⁹ Theo. G. Jansen is Senior Adviseur bij de Politieonderwijsraad in Den Haag.

²⁰ Loek Nieuwenhuis is lector Beroepsagogiek aan de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) en hoogleraar aan de Open Universiteit Nederland.

ontwikkelingen? De Politieonderwijsraad heeft zich hierover gebogen en een verkenning laten uitvoeren in 2018. In dit artikel worden de context en de resultaten van de door de Politieonderwijsraad uitgevoerde verkenning beschreven en wordt geschetst hoe het werkend leren zich verder kan ontwikkelen.

In de achtergrondbijdrage van **Steve Margodt**²¹ en **Veerle Dupont**²², '**Het outsourcen van politieonderwijs**', wordt het huidige politieonderwijsbeleid op de korrel genomen. De auteurs stellen dat het politieonderwijs in België al meerdere malen en met tussenpauzes aan een hervorming is onderworpen of er werd op zijn minst over gepraat. Het huidige politieonderwijs heeft volgens hen absoluut zijn kwaliteiten, maar vertoont tot op heden problematische dynamieken en is bovendien niet klaar voor de toekomst. Aan analyse bovendien geen gebrek, stellen ze. Er is de afgelopen tien jaar heel wat over gezegd en geschreven. De knelpunten zijn intussen gekend. Een inkanteling in het publiek onderwijs is ingezet, maar moet volgens hen ten volle worden doorgezet. Willen we een kwaliteitsvolle, duurzame, hedendaagse en krachtige politieopleiding, dan moeten we inzetten op de *core business* van het politiewerk, het verder omvormen tot een reguliere en internationaal herkenbaar onderwijssysteem, samenwerken en uitbesteden. In hun bijdrage verkennen ze ook de mogelijkheden, uitdagingen en valkuilen van uitbesteden of outsourcing van onderdelen van de politieopleiding. Ze baseren zich op heel wat ervaring op lokaal niveau en illustreren dit met voorbeelden van concrete projecten.

Het Cahier wordt afgesloten met een boekbespreking van de hand van **Arthur Ringeling**²³ over het boek '**Het turbulente politiebestede**' van Dorian Schaap en Jan Terpstra.

Rest de editoren nog de lezers van dit Cahier Politiestudies een leerzame lectuur toe te wensen.

²¹ Steve Margodt is opleidingsdirecteur van de West-Vlaamse Politieschool.

²² Veerle Dupont is opleidingshoofd Bachelor in de Maatschappelijke Veiligheid, Hogeschool VIVES.

²³ Arthur Ringeling is professor emeritus in Public Administration aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.